

Prof.Dr. Hasan Zafer Doğan'ın dünya turizm literatürüne katkısı

PROF.DR.
MUZAFFER UYSAL

Prof. Dr. Doğan, 1989 yılında dünyanın en prestijli bilimsel turizm dergilerinden biri olan "Annals of Tourism Research"de "Forms of Adjustment : Sociocultural Impacts of Tourism" isimle mükemmel bir çalışmasını yayınladı. Bu makale iki açıdan "outstanding" olarak kabul edildi ve bilimsel etkisi ve kullanımı "Dogan's model" (Doğan'ın modeli) olarak hızlı bir şekilde yaygınlaştı.

Prof. Dr. Muzaffer Uysal, Virginia Polytechnic Institute and State University, Department of Hospitality and Tourism Management, ABD.

Kısa bir dönem olsa da, 1984-1985 akademik yıllarında, Prof. Dr. Hasan Zafer Doğan'la tanışmak ve değişik konularda sohbet etmek olanağı bulmuştum. Amerika'da doktoramı bitirip Türkiye'ye yeni dönmüştüm. O zamanlar Prof. Dr. Doğan, Aydın Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu'nda yönetici doçent, ve ben de öğretim görevlisi olarak hizmette bulunuyorduk. Onun mütevaziliği, olgunluğu ve dostluğu bizleri fazlasıyla etkilemişti. Kendisine olan hürmetim o günden bu güne kadar her geçen gün daha da arttı. Ben kendisine "Hasan Abi" diye hitap ederdim. Bana şahsen vermiş olduğu öğütlerin değeri sonsuzdur.

Prof. Dr. Doğan Türkiye'nin olduğu kadar, dünyanın da kaybettiği ve her zaman bilimsel katkısıyla ve güzel insanlığıyla anılan bilim üyesi olarak gönüllerimizde kalacaktır.

Anatolia'nın bundan önceki bir yayınında, Yrd. Doç. Dr. Mehmet Özdemir'in güzel, samimi ve gerçekçi bir gözlemlerle Prof. Dr. Doğan hakkındaki yazısı ve söyleyişleri bizleri de fazlasıyla duygulandırdı. Bu güzel ve anlamlı biyografi için biz de kendisine teşekkürü bir borç kabul ediyoruz.

Benim, bu kısa olan yazıda sizlerle paylaşmak istediğim bir nokta, sayın Prof. Dr. Hasan Zafer Doğan'ın dünya turizmindeki yeri ve onun son beş yıl içerisinde turizmde yapılan turist-yerli ilişkileri kapsamlı doktora çalışmalarında ve yeni derlenen makalelerine olan katkısını ve etkisini dile getirmektedir.

Bazılarımızın hatırlayacağı gibi, Prof. Dr. Doğan, 1989 yılında dünyanın en prestijli bilimsel turizm dergilerinden biri olan "Annals of Tourism Research"de "Forms of Adjustment : Sociocultural Impacts of Tourism" isimle mükemmel bir çalışmasını yayınladı. Bu makale iki açıdan "outstanding" olarak kabul edildi ve bilimsel etkisi ve kullanımı "Dogan's model" (Doğan'ın modeli) olarak hızlı bir şekilde yaygınlaştı. Bu modelin yapısının temeli, yerli-turist ilişkilerinin uyumluluk özelliklerine ve turist-yerli ilişkileri sonucu ortaya çıkan sosyo-psikolojik davranış biçimleri ve özelliklerine yöneliktir.

Bu araştırma makalesinin bir özelliği şudur; o ana kadar dünyada yapılmış turist-yerli ilişkilerinin kapsamlı olarak sentezini vermek, bu sentez çalışmasının neticesinde turist-yerli ilişkilerinin teorisini düşünsel olarak ortaya koymaktır. Bu ciddi ve mükemmel çalışma ile Prof. Dr. Doğan bilim dünyasına imzasını ebediyen atmıştır. Son zamanlarda da bu çalışmaya yapılan bilimsel atıflar yüzlere yaklaşmak üzeredir. Bu denli evrensel kabul gören mükemmel bilimsel katkı, bu çalışmayı aynı zamanda klasikleştirmiştir.

Turizmde araştırma yapan gerek Amerika ve gerekse dünyanın diğer ülkelerindeki bilim adamları ve master ve doktora yapan turizm öğrencileri arasında, Doğan'ın modelini ve yerli-turist ilişkilerini bilimsel olarak sentezleştirme yaklaşımlarını bilmeyen hemen hemen

Journal of Tourism Research, Vol. 16, No. 2, June 1999
 Printed in the USA. All rights reserved.

FORMS OF ADJUSTMENT Sociocultural Impacts of Tourism

School of Tourism and Hotel Management

Hasan Zafer Doğan
 Avdın, Turkey

Abstract: Tourism has been a major source of intercultural contact. Research on many tourism countries suggests that their sociocultural changes have changed considerably under the influence of tourism. The reactions of the hosts in the diverse, ranging from positive to negative, have influenced their own culture. The

Volume 16, Number 2, 1999

of Tourism Research

A SOCIAL SCIENCES JOURNAL

hiç kimse kalmadı diyebilirim. Turizm dersleri veren tüm okullarda ve yeni çıkan ders kitaplarında da bu araştırmaya geniş yer verilmektedir. Örneğin, Joseph D. Fridgen'in 1991 yılında yazmış olduğu "Dimensions of Tourism", adlı kitabının 95 ve 96. sayfalarına bakmamız yeterlidir.

Prof. Dr. Doğan'ın bu makalesi bazı doktora çalışmalarının temelini oluşturduğu gibi, bilimsel yerli-turist ilişkileri tartışmalarını da çok zenginleştirdi. Ve etkisi gelecekte de devam edecektir.

Tüm turizm bilim çevresi olarak dünya çapında yeri olan saygıdeğer Prof. Dr. Hasan Zafer Doğan'a katkısı ve insanlığı için borcumuz büyüktür.

Prof. Dr. Doğan'ın bu katkısı, onun düşünce enginliğine ve zenginliğine sahip olması ve turizm olayını dünyanın bilimsel çevresinde, bilimsel kaynakların yetersiz olduğu bir akademik ortamda, disiplinli bir şekilde takip etmiş olmasına bağlıdır. Bu gibi çalışmalar onu aynı zamanda, Annals of Tourism Research'un editörlerinden (Associate Editor) biri yapmıştır ve kaybettiğimiz ana kadar bu hizmeti de dünya turizm literatürüne vermiştir.

Genç yaşta aramızdan ayrılan Prof. Dr. Hasan Zafer Doğan, turizm bilim dünyasının kaybettiği çok değerli bir ilim adamı ve mütevazı ve mükemmel bir insandı. Kendisine Allah'tan rahmet dileizir.

Bu ciddi ve mükemmel çalışma ile Prof. Dr. Doğan bilim dünyasına imzasını ebediyen atmıştır. Son zamanlarda bu çalışmaya yapılan bilimsel atıflar yüzlerce yaklaşmak üzeredir. Bu denil evrensel kabul gören mükemmel bilimsel katkı, bu çalışmayı aynı zamanda klasikleştirmiştir.